

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravnništvo
»Zarje«
v Ljubljani, Breg številka 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Proletarci vseh dežel,
združite se!

V Ljubljani, v soboto, 29. septembra 1923.

Posamna številka stane 1'25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno
Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštne proste.

— Oglasi po dogovoru. —

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Ali gremo na delo ali ne?

Kakor drugod, tako je delavski pokret tudi pri nas v Sloveniji trpel mnogo na posledicah vojne. Neumestno in naravnost nespametno je, če očitamo drug drugemu krivdo zaradi razornih razmer, dasi je resnica, da je deloma kriva demagogija raznih oseb temu oslabljenju delavskega pokreta. Kljub vsemu temu pa vendar lahko trdimo, da je glavna krivda to, ker smo se dali sami štiri leta voditi od osebnosti, od osebnih predsodkov, tako da smo še tisti, ki ločimo demagogijo in stvar, osebnost in socializem, zašli v ta kaos ter se tudi pogreznili v vsakdanje blato klepetulj. Vsi smo pač ljudje, ki imamo to slabost, da premalo računamo s tem, da v življenjskem boju zmaga s tem, da v življenjskem boju zmaga s trdna načela, programi, ne pa osebe ali ambicije posameznikov. Temu grehu smo zapadli ter delali marsikomu krivico, najbolj pa pokretu in našemu višenemu cilju socializmu. Vse te napake moramo v bodoče opustiti. Naš moto mora postati boj za socialistično prepričanje, pustimo pa kverulante in agente provokaterje ob strani, da lajajo kolikor jim drago in kolikor časa se jim zljubi ali kolikor časa jih bodo podpirale razne meščanske in kapitalistične stranke.

Brez vsakega dvoma je potrebno, da si pri delu za okrepitev delavskega pokreta predložimo absolutno načelnost. Iz dosedanje prakse, pa tudi naravni razum nam pove, da se je mogočni pokret, ki še ni bil konsolidiran, razbil edino zaradi tega, ker ni bilo v celotnem pokretu konkretnega svetovnega naziranja. Iz tega nesoglasja so se razvijali ekstremi na desno in levo, medsebojni boj je postal prostaška, nestvarna in danes imamo za posledico, da nam diktira buržoazija, kar hoče in pa še posmehuje se nam. Ta bridka izkušnja je morala izučiti vsakogar, ki ima le nekoliko socialistične soli v glavi.

Glavni znak, da je bil boj v proletarskih vrstah najet po meščanskih strankah, je to našim mnenju to, da se je vršil ves boj zadnja leta v znamenju osebnosti, ki pa se še danes nadaljuje. In s tem bojem, ki je bil nepošten, ker je obrekovalen, prepreden s sumničeni, mora pošteno delavnostno enostavno prenehati. Nasprotno pa mora biti tendenca vseh pošteno mislečih socialistov, da se med seboj zblížajo ter prično absolutno in skupno delati za razširjenje socialističnega svetovnega naziranja in da ustvarijo enotno socialistično organizacijo, ki ima pri nas leno bodočnost.

Socialistična stranka Jugoslavije je imela v Beogradu svoj kongres. Program in organizacijski statut te stranke poznamo in ju celo odobravamo. Na kongresu je bilo zastopanih okoli sto delegatov, med katerimi je menda vendar morda brez izjeme večina socialistov, ki so v vsakem oziru kot načelno značajni, neoporečni. Ako je bilo sto načelno krep-

kih sodrugov iz vse države navzočih na kongresu, pomeni to, da tvori ta zaupniški zbor stranke vendar precej močno in vso državo obsegajočo, razmeroma krepko konsolidirano stranko, ki pa potrebuje razmaha in notranje okrepitve. Mi smatramo to skupino v današnjem socialističnem pokretu te države ne glede na to, kako se še razvijejo prilike, vendar le za bazo, okolo katere se more tudi proletarijat v Sloveniji grupirati, zlasti, ker je že danes večina organiziranega proletarijata priključena temu programu in v tem zmislu orientirana.

V delavskem pokretu pa ima važno nalogo tudi taktika v aktualnih vprašanjih. Že zadnjič smo omenjali, da je taktika jako važno vprašanje v delavskem pokretu, toda ne toliko kot bistvo pokreta, marveč zaradi tega, ker si taktiko posamezniki ne razlagajo iz vidika celotnega socialističnega gibanja, marveč po trenutnem razpoloženju. Le prerado se tudi zgodi, da taktičarji, ki nimajo trdnega socialističnega prepričanja, zaidejo na stranpoti in postajajo absolutni reformisti, ter s tem oškodujejo načela in smotreno politiko proletarske stranke.

Iz teh razlogov in pa ker socialistični pokret potrebuje v svoji sredi vse v pokretu sodelujoče zaupnike, je priporočati, da se konsolidacija in popolno zedinjenje čimprej izvede. Nadaljnje delovanje v raznih skupinah ne more imeti dobrih posledic iz dveh razlogov:

1. Za zdrav delavski pokret je treba združitev vseh duševnih sil pokreta, in sicer izključno tiste, ki priznavajo socialistični program, ker razcepljeni pokret ne more nikdar uveljaviti svoje sile v pravih smernicah, pač pa vede do novih sporov.
2. Posamezne skupine bi zavajale gibanje v taktičnih vprašanjih v diametralno nasprotje, kar bi bilo nov povod nesoglasij in zablodi v malomeščansko politiko.

Zaveden socialist mora pač stati absolutno na stališču, da morata strankina politika in taktika biti vedno v soglasju z načeli stranke ter da se morajo politična vprašanja taktično premetovati v vidika interesov stranke, ki obstoje v tem, da stranka ne greši zoper načela, da stranka ohrani moč, se krepki moralno in številčno. Pri tem bo morda kdo mislil tudi, da si tukaj očitamo ljubljansko občinsko politiko. To pa ni tako, ker se je pri teh volitvah v polni meri čuvalo moralne interese socialističnega gibanja. In tudi sicer je to vprašanje nepolitično in popolnoma lokalnega pomena.

Ako imamo resno voljo, potem je naloga vseh, ki hočejo delati v socialističnem pokretu, da se združijo ter uredijo delo in taktiko smotreno, ne trtijo sil, ne begajo množic, marveč prično z delom sporazumno — skupno. Vsaka drugačna akcija vodi le v novo secesijo.

ostudnejše demagogije ter ogabne laži, s katerima hoče ljubljanskemu prebivalstvu pokazati gospodarstvo sedanje večine v najtemnejših barvah. S tem, da omenja razsipanje (!) občinskega denarja, hoče namigavati, da sedanja večina z občinskim denarjem nepošteno ravna. Seveda, stari iz Knafljeve ulice nima poguma povedati, kje in kdaj se je zgodila kaka nepoštenost, kakor nima na drugi strani poguma, da bi povedal, katere hiše so bile zidane brez potrebe, katere smatra kot luksuriozne in zidavo katerih hiš je sklenila sedanja večina v občinskem svetu ljubljanskem. Istotako ne pove, kateri sklep občinskega sveta je v kvar ljubljanskemu prebivalstvu.

Najogabnejše pa je to, da je pisec namenoma izpustil označbo kron, tako da marsikateri ljubljčan misli, da znašajo dolgovi kar 130 milijonov dinarjev. Uredništvo si je pač mislilo: še bolje, ako ne označimo, gre-li za dolgove v kronah ali dinarjih; učinek bo še boljši, ako bodo čitatelji uverjeni, da gre pri tem za dinarje.

Našim sodrugom in somišljenikom hočemo točno dokazati, za koliko je sedanja večina zadolžila mestno občino ljubljansko in za katere potrebe se je denar porabil. Mi popolnoma zaupamo treznemu presodku sodrugov ter smo uverjeni, da bodo z vsemi silami podpirali socialistični klub pri njegovem delu za proletarijat Ljubljane. Obstojale ena možnost: da bodo sodrugi, ki se nagibljejo k levici, videli v delovanju počasnost. Tem veljaj poziv: Agitirajte za organizacijo, za naš list, agitirajte za razširjenje socializma, pa bo tudi delo v občinskem svetu šlo lažje izpod rok in bo uspeh večji.

Sedanja večina občinskega sveta, izvoljena kot Zveza delovnega ljudstva, obstoječa iz treh klubov: socialističnega, neodvisnega delavskega ter krščansko-socialnega, je zadolžila mestno občino ljubljansko za sledeče zneske:

1. Za zgradbo poslopja za pogrebni zavod, ki se mora obrestovati iz lastnih dohodkov in v kratkem času z zneskom po Din 1,500.000. (Naredba pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 31. III. 1923, »Uradni list« št. 33).

2. Za zgradbo hiše za dohodarstveni urad proti najugodnejšemu obrestovanju in 10 letni amortizaciji z zneskom po Din 2,500.000. (Naredba pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 1. V. 1923, »Uradni list« št. 46).

Sklep za zgradbo poslopja za pogrebni zavod ter zgradbo hiše za dohodarstveni urad je bil napravljen še v bivšem občinskem svetu, izvedbo pa je prevzela sedanja večina.

3. Za preuredbo mestne klavnice in za zgradbo hladilnice znesek Din 15,000.000, katero posojilo se obrestuje in amortizira v 10 letih iz lastnih dohodkov klavnice in hladilnice. (Naredba pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 14. VI. 1923, »Uradni list« št. 57).

4. Za zgradbo nove druge delavske stanovanjske hiše za Bežigradom (ki bo imela 14 stanovanj s pritliklinami) ter se mora obrestovati in amortizirati iz dohodkov zgradbe, znesek Din 2,000.000.

5. Za zgradbo javnega letnega kopališča ob Ljubljani, ki se mora

obrestovati in amortizirati iz dohodkov zgradbe, znesek Din 1 milijon 500.000.

6. Za odkup posestva Ane Šabčeve na Stolbi 4 znesek Din 50.000. V tej hiši se bo adaptiralo stanovanje za poklicne gasilce. (Za zneske pod 4., 5. in 6. Naredba pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 14. VI. 1923, »Uradni list« št. 57).

7. Za dograditev stanovanjske hiše na Prulah naknaden kredit Din 150.000. (Naredba pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 3. VIII. 1923, »Uradni list« št. 74).

8. Za mestno zastavljalnico je bil z naredbo pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 4. VIII. 1923, »Uradni list« št. 74, dovoljen kredit Din 400.000, kateri znesek se mora obrestovati in amortizirati iz lastnih sredstev.

Sedanja večina je torej tekom šestmesečnega delovanja zadolžila mestno občino ljubljansko za skupni znesek Din 23,100.000, ali 92,400.000 kron. Od zgoraj označenih dolgov pa doslej še nista realizirana: pod točko 1. zgradba poslopja za pogrebni zavod (Din 1,500.000) ter pod točko 3. preuredba mestne klavnice in zgradba hladilnice (Din 15,000.000), skupaj Din 16,500.000, tako, da se celotni dolg zniža na Din 6,600.000 oziroma 26,400.000 kron, za kateri znesek je mestna občina ljubljanska zadolžena vsled sklepov sedanje večine ljubljanskega občinskega sveta. Nadejamo se, da nam bo dopisnik »Slov. Naroda« sedaj s številkami dokazal ter navedel točne višine, kako je sedanja večina zadolžila mestno občino ljubljansko kar za celih 130 milijonov kron. Radovedni smo, kako bo rešil to nalogo profesionalni lažnjivec »Slov. Naroda«.

Glede upravičenosti teh zadolžitvev, ne bomo izgubljali besed. Pričaši socialističnega kluba so o delovanju kluba poučeni ter se z njegovim delom strinjajo, zavedajo se pa tudi, da je gradba stanovanjskih hiš, letnega kopališča, klavnice, hladilnice itd. nujno potrebna in se te zgradbe ne morejo plačati iz rednih davkov, temveč je potrebno obrestovanje in amortizacija dolgov razširiti na daljšo dobo, ker bodo vsa imenovana podjetja služila desetletja v dobrobit ljubljanskega prebivalstva.

Vsa zgoraj označena posojila pod točkami 1.—5. ter 8. se morajo obrestovati in amortizirati iz lastnih sredstev. Vsled tega ne bodo ljubljanski davkoplačevalci potem davkov obremenjeni niti za en vinar. Le posojila pod 6. in 7. se lahko obrestujejo in amortizirata na podlagi davkov. Ako ta skupni znesek Din 200.000 razdelimo na vsakega prebivalca Ljubljane, vidimo, da je sedanja večina s svojim delom obremenila vsakega ljubljana brez razlike spola in starosti z zneskom okroglo štiri dinarje jugoslovanske veljave. Dasiravno ta znesek ni visok, vendar bo socialističen klub deloval na to, da se vsota porazdeli progresivno. In ravno to »Slovenskemu Narodu« smrdi!

Sedaj pa pogledimo, za koliko je zadolžila mestno občino ljubljansko bivša večina v občinskem svetu, sestojeca iz: socialistov, narodnih socialistov in krščanskih socialcev.

1. Za razširitev mestnega zavetišča za onemogle v Japljevi ulici Din 1,250.000.

KOMUNALNA POLITIKA.

130 milijonov kron dolga.

Stara škatlja »Slovenski Narod« je zadnje čase izredno agilna v kritiki o gospodarstvu mestne občine ljubljanske. Tako je v številki 215 z dne 21. septembra t. l. posvečena prva dnevna notica mestnemu go-

spodarstvu. Pisec primerja gospodarstvo nekdanje liberalno-buržoazno-bankokratske večine s sedanjim gospodarstvom Zveze delovnega ljudstva. Na prvi pogled se opazi, da se poslužuje pisec naj-

2. Za zgradbo druge stanovanjske hiše v Prulah ter prve delavske stanovanjske hiše za Bežigradom Din 2.500.000.

3. Za nabavo motorne brizgalne ter trenskega avtomobila za poklicno gasilstvo Din 390.000.

4. Za mestno zastavljalnico Din 375.000.

5. Za kritje primanjkljaja v proračunu 1921/22 Din 1.000.000.

Vse te zadolžitve je dovolila pokrajinska vlada za Slovenijo z naredbom z dne 9. V. 1922, »Uradni list« št. 52/22, proti 5% obrestovanju in amortizaciji.

6. Za razširitev vodovodnega omrežja je pokrajinska vlada z naredbom od 11. III. 1922 dovolila najetje posojila v znesku Din 1.000.000 pri mestni hranilnici ljubljanski v tekočem računu.

7. Za preureditev mestne plinarne je bil napravljen dolg Din 950.000, ki se mora obrestovati in amortizirati v 10 letih iz lastnih sredstev. (Naredba pokrajinske vlade za Slovenijo z dne 8. XI. 1922).

Skupaj torej Din 7.465.000 ali 29.860.000 kron. Seveda se večina teh dolgov obrestuje in amortizira iz lastnih sredstev, ostali pa zopet na daljšo amortizacijo potom davkov, ki pa gotovo ne bodo indirektni, o tem naj bo gospoda pri »Slovenskem Narodu« uverjena. Prosimo samo, da nam pove, katera investicija ni bila nujno potrebna in v prid nižjim slojem.

Na kratko se hočemo baviti še z ostalimi izvajanjimi starca iz Knafljeve ulice. Glede dr. Tavčarja moramo samo ponoviti, kar smo že neštokrat poudarili: Bil je osebno poštenjak, poštenjak tudi v politiki, toda **reakcijonar**, da mu težko najdemo par med slovenskimi politiki. »Napreden« je bil le v toliko, da je pripadal »Narodno-napredni stranki«. Delavstvo ne bo nikdar pozabilo, da se je glede splošne in enake volilne pravice izrazil: »Jaz vendar ne bom volil v istem razredu kot moj hlapec (!) ter imel iste pravice (!). To nam pove dovolj! V tem pravcu je vodil tudi stranko (?) Kar se tiče inicijative glede razširjenja mestne elektrarne, smo mneneja, da je bila ta iniciativa le pesek v oči, ker takratna večina pred-

loga ni hotela izvesti, dasi bi ga lahko izvedla z mnogo manjšimi stroški kot ga bo morala sedanja večina. — Glede tlakovanja ljubljanskih ulic je pa vsakomur znano, da se isto redno nadaljuje, izvzemši Knafljeve ulice, kar seveda ni prav »Slovenskemu Narodu«. — Magistratni uslužbenec naj se zahvali »Slovenskemu Narodu«, če jim danes očita njihove visoke (!) plače. Ako bi se sedanja večina ravnala po receptu bivše liberalne večine, potem magistratnim uslužbencem ne bi smela zvišati plač, ker jih je 80 odstotkov pristašev demokratov in Zajednice. Saj je v Ljubljani splošno znano, da je bil v službo na magistratu sprejet le oni, ki je pripadal liberalni stranki. Pod županovanjem dr. Tavčarja je bil ta recept na splošno vpošteván. — Da ima mestni cestni pometalč danes višjo (!) plačo kot dvorni svetnik s 40 letno službeno dobo, to ni stvar mestne občine. Ona se zaveda, da je kot delodajalec storila svojo dolžnost, naj isto stori tudi država, pa bo vse dobro. Če pa dopisniku »Slovenskega Naroda« tako ugaja služba cestnega pometalča v Ljubljani, naj se javi pri županu, poskrbeli bomo, da bo sprejet. Uverjen pa naj bo, da mu delavstvo ne bo očitalo visoke (!) plače, ako bo znal pometati in bo delo vestno opravljal.

Kar se pa tiče poziva na pokrajinsko vlado, naj vendar nekaj ukrene glede zadolževanja občine, je tako smešno, da je vreden samo »Slovenskega Naroda«. Od kedaj pa je pokrajinska uprava tako naklonjena sedanji večini občinskega sveta? Mi o tem nič ne vemo! Če je dovolila najetje posojila, je že morala vedeti, da so upravičena in da bo občina v stanu, vrniti jih. Ali naj se naklonjenost vlade kaže v tem, da noče potrditi izvoljenih članov za Mestno hranilnico ljubljansko? Tu vmes ima svoje prste tudi dopisnik »Slovenskega Naroda«. Ali mogoče mislijo gospodje v Knafljevi ulici, da je vlada dekla Zajednice? Da se motijo, so pokazale volitve in **bodo še!**

»Narod« se stara! S starostjo prihaja protin in revmatizem. Na Gorenjskem bi rekli, da postaja »Slovenski Narod« »potogromast«.

Koalirana opozicija.

Snubijo se kakor še nikoli! Demokrati, med katerimi so tudi naši »Jutrovcí«, Slovenska ljudska stranka, hrvaški blok, Spahova skupina, vsa ta pisana družba je napravila v narodni skupščini v Beogradu »koalicijo« proti sedanjemu režimu radikalne stranke. Taka koalicija je naravna posledica sistema, ker sedanji režim vlada absolutno in ne pusti nobene v opoziciji se nahajajočih strank niti do najmanjšega vpliva v vladanju. Za meščanske stranke, ki so ene hipercentralistične, druge pa avtonomistične, vendar tudi hiperpatriotične, in ki ne zahtevajo dejanske prav nič drugega, kakor da se jih posluša, da imajo delež na vladanju meščanske države, pa bo vse prav. Postopanje radikalnega režima je torej res za vse te stranke enako neprijetno, zato je mogoče zedinjenje teh strank z ozirom na ta postulat. Resnica je seveda, da so si vse te stranke po gospodarsko-političnem programu vobče enake, dasi se bore vsaka zase za mesto v državi in vladi in je le vprašanje, katera teh opozicijskih strank bo drugo ali druge prej in bolj opeharila. Dr. Korošec koleba; v Zagrebu se naslanja na Radičevce in klubše vobče, v Beogradu išče obenem stikov z radikali in demokrati prav po geslu »kdo obeta in da več«. Tu torej ni odločilno ne program in ne svetovno naziranje, ampak k večjemu izrabljanje trenutka, ko se radikalna vlada nahaja v zadregi zaradi reškega vprašanja in zunanje politike, ki pa ne bi bila prav nič manj buržoazna ali protiprečanska, čeprav bi sedeli v vladi demokrati ali pa katerikoli meščanski opozicionalci, ker neuspeh zunanje politike je večinoma odvisen od notranjih razmer in zunanjih

sil, ali kvečjemu deloma od diplomatske sposobnosti, ki je pa ne meščanski Slovenci in ne meščanski Hrvati po preobratu niso prav nič pokazali. Minula leta dokazujejo, da so vsi ti najhujši opozicionalci po prevratu dokazali naravnost drastično, da so nezmožni diplomati. Tudi reško in sploh primorsko, ali če hočete še koroško vprašanje, vse to prav temeljito potrjuje politično nezmožnost in neresnost teh strank.

Politika meščanskih strank je edino meščanska, to bistvo ima v jedru, a je popolnoma neproblematična. Odtod tudi pasje kolebanje in iskanje po izhodu do — korita.

Proti koaliciji opozicije se pa oborožujejo tudi radikali. Pridobili so džemijet in Nemce. S tem so rešili svoj položaj.

Reško vprašanje in zunanja politika so res delikatne stvari. Italija zahteva Reko zase in jo bo 1. oktobra anektirala kakor pravijo listi. V prečanskih pokrajinah je zaradi Reke mnogo kričanja, dasi je že zdavnaj zaigrana. Neverjetno je celo, da bi se okupaciji Reke po Italiji upirali Anglija in Francija, ker je Reka najbrže koncesija za Epir, kjer bi bila Italija rada dobila nekaj več zemlje. V narodni skupščini je torej dan povod za agresivne debate, ki so pa zakesnele praktično, teoretično pa le opozicijskega značaja. Iz nekaterih virov poročajo, da bodo radikali žrtvovali zunanje ministra dr. Ninčiča, kar bi imelo le formalen pomen, češ dr. Ninčič prevzema odgovornost.

Koalirana opozicija, ki po svojih mentalitetah, razen meščanstva, nima prav nobene skupnosti v tej opozicijski pozi, hoče edino strmoglaviti homogeno vlado, toda idejnega

namena ni v njej ne političnega ne gospodarskega.

Za nas sledi iz teh dogodkov političnega razvoja edini nauk, da je jugoslovanska buržoazija sovražnica ljudskih interesov. Dokler bo delavstvo dopuščalo, da se buržoazija igra z usodo ljudstva po sedanjih metodah, toliko časa tudi ne bo v državi pravega napredka ne v političnem ne socialnem pogledu. Tem strankam, ne samo radikalcem, se ima delavstvo zahvaliti, da mora delavstvo in uradništvo prenašati sedanje bedne razmere, da se odpravljajo socialne ustanove, kratijo delovnim slojem državljske pravice. Vsi ti zločini obremenjujejo vest teh političarjev, in vsi storjeni zločini nas pozivljejo, da nastopimo kot celota vsi izkoriščani proti neljudski in otročjaški politiki teh strank.

Zdi se nam, da je že dovelj teh pojcad!

Razprava o reškem vprašanju je potekla v narodni skupščini razmeroma mirno. Vlada je izjavljala, da je

dala registrirati rapalsko pogodbo pri Zvezi narodov. Z Italijo se bo še nadalje prijateljsko pogajala ter vztrajala na rapalski pogodbi. Ako ne bo mogoče doseči na tak način sporazuma, bo vlada predložila vprašanje Zvezi narodov.

Po končani razpravi je vlada po ponovnem glasovanju dobila 113 glasov, opozicija pa le 92. Za vlado so glasovali radikali, džemijet, Nemci in oba Radičeva desidentata.

S tem dogodkom je najbrže tudi zaključena akcija celotne opozicije, ki je zagnala zadnje dni toliko krika in vika, kakor bi pripravljala svetovni polom.

Debata o reškem vprašanju pa ni prinesla nobenih novih vidikov in niti ne podrobnega vpogleda v to vprašanje, ki ga belgrajska diplomacija dosledno skriva z neverjetno vztrajnostjo.

Radikalna vlada je torej v tem konfliktu zopet premagala naval opozicije z mirno gesto, kakor da bi ne imela pred seboj nikakršnega resnega nasprotnika.

Kooperacija delavskih strank.

Na belgrajskem kongresu, ki se je vršil pred tednom dni, se je razpravljalo tudi o vprašanju sodelovanja s komunisti v politiki. Avtentičnih poročil o kongresu sicer še nimamo, pač pa pravijo druga poročila, da je kongres Socialistične stranke Jugoslavije zavzel v tem vprašanju stališče, da je s komunisti v politiki nemogoče sodelovati, dokler se poslužujejo laži in obrekovanja kot pomočkov pri svoji agitaciji proti socialistom.

To stališče, ako ga je kongres res zavzel, kar bo najbrže odgovarjalo resnici, je kongresu diktirala žalostna resnica. Iz dosedanjih izkušenj namreč vsak dan vemo, da sloni agitacija nekaterih agitatorjev, ki pravijo, da so komunisti, na neresnicah in blatenju najpoštenjših delavskih zaupnikov. In če jih vprašaš, zakaj tako delajo, ti krivice niti ne popravijo, marveč se izgovarjajo, da je to metoda njihove agitacije, dasi noben normalen človek take metode ne more priznati za dobro.

Stvar ima pa še globlji pomen. Kako pa naj zbuja medsebojno zaupanje med delavstvom zaupniki, o katerih vemo, da so neiskreni, da ne

govore resnice o svojem bližnjiku? Kako more imeti delavstvo zaupanje do takih ljudi, da so v politiki in v življenju poštenji in resnicoljubni, če govore vedoma neresnico? Zdravemu razumu je to neumljivo; zato se tudi ne čudimo, če se je kongres postavil na stališče, da je pri delu za proletarijat treba poštenosti in iskrenosti, ki zbuja medsebojno zaupanje, in iskrenosti v agitaciji in akcijah.

Tudi mi smo mneneja, da je mogoče dvigniti proletarski pokret v Jugoslaviji le na podlagi iskrenosti v pokretu. Sodelovanje v eni stranki je je tedaj mogoče, če družiti to edinstvo skupni program, načela in odkritosrčna volja. Brez teh predpogojev ni umati na razvoj zdravega socialističnega pokreta.

Ta sklep, ki ga je napravil kongres Socialistične stranke Jugoslavije pa naj bo opomin zlasti delavstvu, prav posebnemu onemu, ki se šele prične udeleževati proletarskega gibanja, ker po iskrenosti in poštenosti bo najprej spoznalo agitatorje in zaupnike ali zasluži njih zaupanje ali ne.

Delavci in zajedaci.

Na svetu je dvoje vrste ljudi: delavci in zajedaci. Delavci grade stavbe, železnice, ladje, proizvajajo silo, da goni kolesje v tovarnah. Delavce najdemo na polju, kjer orjejo, sejejo in žanjejo, da zalagajo človeštvo v življenje. Učitelji podučujejo mladino v šoli, zdravniki zdravijo ljudi, učenci študirajo in rešujejo nerešene probleme in seznanjajo ostalo človeštvo z rezultati svojih raziskovanj, inženirji izdelujejo načrte za razne zgradbe itd. Tako bi lahko našli še celo vrsto poklicev, ki koristijo človeški družbi s svojim ročnim ali umnim delom. Ali to bi nas privedlo predaleč. Vsakdo, ki dela z umom ali rokami in čigar delo koristi človeški družbi je koristen delavec za človeško družbo. Za človeško družbo je delo profesorja, ki podučuje mladino na srednji šoli, ravno toliko vredno, kakor delo rudarja, ki spravlja na svetlo rudnine. Moderna človeška družba ne more obstati brez modernih šol, kakor ne more obstati brez rudnin, zato ima delo profesorja in rudarje enako vrednost za človeško družbo.

Poleg koristnih delavcev imamo v človeški družbi tudi zajedace, ljudi, ki žive ob delu drugih in ne store nič koristnega za človeško družbo. Med obema vrstama ljudi se vrši boj, ki se bo nadaljeval, dokler se vsi delavci — ročni in z umom — ne organizirajo kot razred, proglašajo vse za svojo skupno lastnino, kar proizvajajo in ne napravijo konec zajedastvu v človeški družbi. Danes smo sredi tega boja, v katerem bodo zmagali delavci, ker je pri njih več inteligence kakor pri zajedacih.

Boj med delavci in zajedaci je star. Delavci so bili prej na svetu, kakor zajedaci. In delavci so bili predobri, zato so danes sužnji zajedcev. Ko se je pričela človeška družba v nedogledni preteklosti, so delavci s svojim delom ustvarili vsega preveč in dovolili lenuhom — zajedacem — da so jedli in se preživljali s tem, kar je njim ostalo. Kmalu so pa lenuhi in zajedaci v svoji domišljavosti zahtevali, da naj imajo pravico do vsega, kar so delavci pridelali in hranili zase in svojo družino za slabše čase. Od tistega dne pa do danes se delavci niso mogli otresti lenuhov — zajedcev. Danes, ko so delavci spoznali, na kakšen način so nastali zajedaci v človeški družbi, je dolžnost delavcev, da se otresejo svojih pijavk.

Delavci so s svojo nepaznostjo povzročili, da so postali delavci v človeški družbi: Bili so lovci in redili lenuhe z divjačino, ki so jo ujeli. Delavci so izumili ogenj, iznašli so strojenje kože, da so pokrili nagoto. Izdelali so pasti za divjačino, in iz trave, vej in maha so pletli koče. Izumili so loke, pšice, sulice in puške. Izkopali so železno rudo, spremenili jo v železo in prvi so orali celino in sejali in sadili. Delavci so pa tudi dovolili, da so se zajedaci ob njih delu redili in z vsakim dnem pridobivali več moči, dokler niso delavcev popolnoma podjarmili in jih spremenili v svoje sužnje.

Delavci so marsikaj storili, ali vse v potu svojega obraza, da ni bilo treba zajedacem delati; ni jim bilo treba loviti divjačine in rib, ne orati, sejati in žeti. Dali so zajedacem čas,

da so z verskimi in filozofskimi čenčami omračili njih duha, da so tem lože vladali.

Zajedači so bili vedno nesramni. Zahtevali so pri vseh zadevah sedež pri ognju, zahtevali so za svoje čenče najboljši kos mesa. Med ženskami so si izbrali najlepše krasotice za svoje zakonske družice. Medtem ko so delavcem natvezali pravljice o kaznih po smrti, se omrežili duha, da so tem lože živeli v dolce far niente. Da so bili delavci zadovoljni s svojim delom, so jim pripovedovali, da bodo za svoje težko delo prejeli plačilo po smrti.

Delavci so delali in jih redili, medtem ko so se oni zvijali v „čarovniških“ plesih in prepevali. Kadar je prišla nevarnost ponoči in so delavci hiteli v boj, da branijo dom in ognjišče, jim zajedači niso pomagali nikdar, marveč so se skrivali po svojih čarovnih brlogih in pripovedovali ženam in otrokom, da pojdejo delavci, ki padejo v bitki za obrambo doma in ognjišča v večna lovišča. In delavci? Delavci so šli v boj in branili dom in ognjišče s srčnostjo leva.

Kadar je pa napočila doba miru in je lakota pretela vsemu narodu, so delavcem pripovedovali, da jih je doletela kazen, ker so le premalo darovali njim — zajedačem. Tako so zajedači vedno delili proizvode z delavci, dasiravno niso nikdar toliko proizvedli, da bi zredili komarja.

Delavci so študirali čas in sezono in pripravljali so zemljo, da je prišla roditi živež. Delali so ceste, mostove in pomole, odkrili so tajnosti, ki jih vsebujejo rudnine. Kjer so nekdaž bili zaraščeni in neprodorni pragozdovi, se danes razprostira žitno polje. Delavci so nalomili kamen, iz-

delali opeko in zgradili krasne palače. Zgradili so ladje in odpluli v daljni nepoznani svet na nova odkritja. Vedno so delali delavci z umom in rokami, da so zajedači živeli v izobilju in jim ni bilo treba delati.

Vedno in vedno so bili zajedači in njih sinovi zadovoljni s položajem. In če so delavci rekli, da niso zadovoljni s takim pasjim življenjem, so jih pregnali, sežigali na grmadah in obešali na vislice. Nemogoče je, da bi pero opisalo vse muke in trpljenje delavcev, ki so ga prizadeli zajedači. Kadar se delavci niso dali krotiti s praznimi bajkami, so zajedači ukrotili delavce z mečem in ognjem.

Delavci gotovo niso izumili orožja, da bi se rabilo proti njim. Iznašli niso črk in knjig, da bi učitelji pod nadzorstvom zajedačev učili deco delavcev krivih nauk. Niso napravili zakonov, da bi imeli dvojno pravico: Za delavce in zajedače. Delavci niso izumili strojev, da bi delali še težje in več trpeli.

Zdaj se delavci zavedajo in poznajo metode zajedačev. Delavci s svojim spoznanjem ustvarjajo silo, ki strmoglavi prestole in zajedništvo v človeški družbi. Na razvalinah strmoglavljenega zajedništva bodo ležali razbiti okovi delavstva, ako spoznajo delavci svojo moč in se združijo v neremagljivo silo.

Da se to doseže, se ne smejo delavci boriti drug proti drugemu. Njih boj mora veljati le zajedstvu. Kadar bodo delavci prišli do tega spoznanja, bo tudi omajano gospodstvo zajedčev. Zaman se bodo zbirali krog svojega malika — denarja. Zastonj bodo klicali na pomoč svoje kupljene najemnike; njihov glas bo ostal glas vpijočega v puščavi.

Proletarec.

POLITIČNI PREGLED.

Italijani zahtevajo Reko zase, odstopijo pa Delto in Baroš, dalje nameravajo dati Jugoslaviji korekturo meje pri Kastvu in pri Žireh v korist Jugoslaviji. V Reki dobi Jugoslavija svobodno cono in obenem se sklene trgovska pogodba med obema državama.

Nemiri v Bulgariji. Po časopisnih vesteh so napravili v Bulgariji vstajo zemljoradniki in komunisti, in sicer v južnem in severnem delu. Poročila si silno nasprotujejo. Najnovejše vesti pa trdijo, da sedanja vlada zaenkrat zmaga, vsekakor pa razmere v Bulgariji še niso »konsolidirane«. Bulgarija je pač tudi na Balkanu, kjer vedno vre kakor v večnem kotlu.

Upor v severni Bolgariji je hujši kakor so menili sofijski vladinovi. Uporniki močno ogrožajo glavno mesto Sofijo. Uporniki so zavzeli Varno in Burgas. Vladni krogi pravijo, da so uporniki v zvezi z Rusijo, od katere dobivajo orožje.

Konflikt med Grčijo in Italijo je zaključen. Grčija je izkazala naložene »časti« žrtvam in bojnim ljudem ter zastavam Anglije, Francije in Italije. Vrhutega bode že izgubila založenih 50 milijonov lir namesto 20 milijonov, ker hočejo imeti Italijani tudi »vojno odškodnino«. V preiskavi se je pa dokazalo, da člani italijanske komisije niso bili umorjeni iz političnih vzrokov, marveč so jih Albanci pomorili iz krvne osvete. Iz tega sledi, da je bila Grčija krivoma obdolžena, da so bile žrtve na Krfu že celo nezaslišane ter da se je Italija v celi zadevi diplomatično osmešila, ker je obdolžila Grčijo umora. Radovedni smo, kakšno zadoščenje bo sedaj diktirala konferenca veleposlanikov Italiji za Grčijo. — Ej, nikakršno! Oblast je oblast!

Na Rumunskem so tudi odkrili zaroto, ki je pa bila naperjena le proti sedanji vladi. Med aretiranci (25) je osem generalov.

Grčija in Turčija se zopet pobotata. Dogovori se bodo vršili v Solunu.

Nemška politika je krenila novo pot. Vlada je izdala oklic, da se preneha s pasivnim odporom v Porurju.

K temu koraku je bila vlada primorana, ker so izčrpani njeni viri, Francija pa ne odneha. Vrhutega so se pričeli pojavljati nemiri po vsej nemški državi zaradi bede, deloma pa so komunisti in nacionalisti povzročali rabuke. Pasivni odpor je bilo orožje nemških nacionalcev in kapitalistov, v katero se socialisti niso vtikali, zavedajoč se, kaj pomeni tak gospodarski boj med dvema kapitalističnima skupinama. V zadnjem času pa se je pričelo tudi delavstvo zanimati za to vprašanje in se je postavilo na stališče, da se mora pasivni odpor opustiti, ki bo eventualno omogočil pogajanja glede reparacijskih dajatev med Nemčijo in Francijo. V istem času je tudi oživel na Bavarskem separatistično gibanje, ki ima namen odtrgati Bavarsko od Nemčije, jo združiti z Avstrijo in posaditi na kraljevski prestol zopet bavarske Wittelsbachovce. Toda tudi na Bavarskem se krha ta namen. Železničarji so celo sklenili, da ustavijo vožnjo, če bi Ludendorff hotel marširati proti Berlinu, kakor so nameravali bavarski nacionalci. Kakor vse kaže, je republika v Nemčiji že preveč popularna, da bi jo odnesla vsaka sapa, ki piha od severa ali pa od juga. Vlada je uvedla popoln absolutizem; grozi vsakršnim podjetjem zoper državo z najkategoričnejšimi kaznimi. Vprašanje Nemčije je še vendar zavito v meglo. Razmere so sedaj najkritičnejše in pričakovati ni, da bi se sanirale v krajši dobi. Trpljenje nemškega naroda je grenka kupa, ki jo je natočil moloh s svetovno vojno; največ te grenkobe bo pretrpelo delovno ljudstvo, ki ni zakrivilo vojne, ki je prelivalo kri za nemške motogotce, za kapitalizem. To so pač sadovi kapitalistične družbe in njene vojne.

Kritični dnevi v Nemčiji. Politične razmere v Nemčiji postajajo vsak dan bolj zapletene in zmedene. Imovitejši sloji beže iz Nemčije v tuje države. Posebno pomembno je, da se onaža v nemški ljudski stranki gibanje, ki se hoče pridružiti nemški nacionalcem, to je znak, da pridobi na moči nemški fašizem. Nemški nacionalci namreč zahtevajo odsotkanclerja Stressemanna in proglasitev nacionalne diktature. Položaj je

tudi zaraditega opasen, ker državna bramba ni zanesljiva. Z druge strani se pa poroča, da je vlada pripravljena na vse, da eventualno razpusti parlament in uvede diktaturo na p. J. lagi državnozbornskega sklepa. Položaj je vsekakor skrajno kritičen in

nevarno je, da nastane meščanska vojna s težkimi posledicami.

Ruska sovjetska vlada se izjavlja za mirno rešitev mednarodnih sporov. Kako je potem mogoče, da vidi meščansko časopisje povsod intrige sovjetske vlade?

DNEVNE VESTI.

O zadolževanju ljubljanske mestne občine govorimo danes v posebnem članku, v katerem navajamo dejstva. Tu pa moramo omeniti še trditev »Slovenskega Naroda«, da je bivši župan dr. Ivan Tavčar zapustil na magistratu polne blagajne in še 20 milijonov kron, ne dinarjev, ljubi »Narod«, za tlakovanje cest. Ta »Narodova« trditev je navadna laž. Ljubljanska občina se je med vojno precej zadolžila, torej ob odstopu dr. Tavčarja ni mogla imeti polnih blagajen. Znesek 20 milijonov kron je posojilo, ki ga bo morala občina kriti s svojo davčno močjo, ki se pa v petih letih amortizira, ker odpadejo znatno večji običajni stroški za posipanje cest. Ljubljanska občina ima namreč še mnogo premalo komunalnih podjetij, da bi s temi zadostno podpirala svoje gospodarstvo. Tlakovanje cest je, vsaj v glavnem, neproduktivno naložen denar. Zarad tega menimo mi in tudi nam bo pritril vsak komunalni politik, da je danes investicija glavnic, če so tudi posojila, na kratke roke za občinsko gospodarstvo eminentnega pomena, prav posebno pa, ker se izvede amortizacija iz lastnih dohodkov, za kar je današnja gospodarska konjunktura jako ugodna. Danes ne more nihče prorokovati, koliko časa bodo take gospodarske razmere kakršne so, toda to pa vemo, da za ustanavljanje komunalnih podjetij ne bo dolgo trajala taka ugodna prilika, in če se sedaj nekaj napravi, dasi je bilo že precej zamujenega, bo to čim se v kratkih rokih poplača, pomenilo za občino veliko vrednost in bo kot produktivno imetje znatno lajšalo občinsko gospodarstvo. Ako bi imeli pri »Slov. Narodu« kaj zmisla za komunalno politiko vobče ali pa bi vsaj razumeli abecedo komunalne politike in komunalnega gospodarstva, bi gotovo ne drezali v te stvari tako kakor drezajo in tudi ne bi blatili spomina pokojnega dra. Ivana Tavčarja z otročarijami. Poznali smo pokojnika prav dobro, zato vemo, da bi se sramoval takih pisarij v listu, ki je bil takorekoč njegova last nad trideset let.

Nestrlen postaja starec iz Knafjeve ulice, ker doslej še ni prejel odgovora na svoje laži o 130 milijonih dolga ljubljanske mestne občine. Tako se je v 219. številka z dne 26. septembra t. l. zopet zaletel v mestno gospodarstvo ter naivno in zlobno vprašuje, kam je šel ta ogromni denar. Zraven pa seveda zardeva kot stara devica, ki hoče nezakonskemu očetu svojega deteta dopovedati, da je še nedolžna. Na dejamo se, da bo naš odgovor »Narodov« dopisnik točno prečital ter pričel stvarno (!) debato. Dvomimo pa, če bo ustregel naši želji, zato pričakujemo, da odgovori zopet — demagoško. No, tudi na tej poti mu lahko sledimo, le tega se mora zavdati »napreden« »Narod«, da bo ostal »der blamierte Esel«. Na vprašanje, če je večina občinskega sveta postavila električno centralo na Savi in zgradila novo klavnico, mu z mirno vestjo odgovorjamo, da še ne. In sicer iz dveh vzrokov: 1. ker je nemogoče sezidati v šestih mesecih električno centralo in klavnico; vsaj liberalna večina tega ni napravila niti v 40 letih »naprednega« vladanja na magistratu. 2. Za sezidavo električne centrale občina še ni niti prosila za posojilo, vsled česar, to je za pametnega človeka umljivo, z gradbo še ne more pričeti; za klavnico dovoljeno posojilo še tudi ni realizirano. Toliko v pojasnilo gospodi okolo Zajednice. — Glede želje, da se vsej ljubljanski Zajednici pove, kam je šel denar, bo pa »Narod« moral že precej dolgo čakati, da mu pridemo povedat. Vsaj ima vlada

pravico do revizije, naj jo pa izvede na ljubo »Slovenskemu Narodu«! — Naravnost podlo je tudi namigavanje, da se župan, sodrug dr. Perič, ne upa (!) sklicati seje občinskega sveta. Ali naj župan vprašuje »Slovenski Narod«, kdaj jo sme sklicati? Če »Narod« tako misli, se jako moti. Povemo pa »Narodu«, da sodrug dr. Perič ni župan-diktator po vzoru demokratov, temveč je demokratičen župan, in ne somišljenik demokratske stranke. Doslej ima še popolno zaupanje Zveze delovnega ljudstva, če ga ne bo imel več, pa tudi ne bo čakal dovoljenja »Slovenskega Naroda«, da odloži županstvo. Glede sklicanja seje občinskega sveta se župan najbrže obotavlja le še zaraditega, ker »narodni socialisti (?)« še niso dobili točnih inštrukcij o bodoči taktiki v občinskem svetu od svojih pokroviteljev, t. j. demokratskih bank. — Če vam je prav, nehaite operirati s sumničeni, ako pa ne, bo nam tudi prav; če bo prav vam, pa danes še ne vemo. Pozneje vzdihovati, kakor ste napravili to pri »Jutru«, vam ne bo nič pomagalo. Bodite v pisavi pošteni, pa vas pustimo na miru kakor ono na cesti.

Nekateri ljubljanski obrtniki demokratskega mišljenja se v zadnjem času nekoliko preveč zaletavajo v občinski svet ter po gostilnah pri Fajmostru, pri Belem volku in drugod zabavljajo, ker ne dobe plačanih računov, še predno so svoje delo dovršili. Na eni strani hočejo imeti v mestni občini dobro molzno kravico, na drugi pa ščujejo proti mestni občini in nje upravi ter posredujejo, da občina ne bi dobila potrebnega kredita, ki je popolnoma varno naložen pri Mestni hranilnici. Ker to dvoje nikakor ni združljivo, bodo morali ti širokoustneži na eni strani svoja rezila nekoliko otopiti. Prepuščamo jim še za kratko dobo žongliranje z Mestno hranilnico, toda glede oddaje občinskih del je pa že potrebna temeljita remediura, zakaj demokratski obrtniki še nikakor ne predstavljajo vsega obrtništva v Ljubljani. Kdor je proti občini, pa naj bo, in občina bo morala tudi s tem računati. Punctum!

Upravni odbor mestne elektrarne ljubljanske je na seji dne 27. t. m. na predlog s. Čelešnika soglasno sklenil predlagati občinskemu svetu z ozirom na prošnjo Narodnega gledališča za znižanje cene električnemu toku naslednje: »Narodnemu gledališču (opera in drama) v Ljubljani se zniža cena električnemu toku od 8 na 4 dinarje za kilovatno uro pod pogojem, da se uprava Narodnega gledališča v Ljubljani zaveže napram občini, da bo v sezoni 1923/24 vsakih štirinajst dni prirejala gledališke predstave v operi in drami za delavstvo in uradništvo menjaže po polovični običajni ceni.« — Predlog nam je simpatičen in ga bomo podpirali, ker v tem slučaju dobi gledališče za 15.000 Din indirektno mesečne podpore od občine, zato naj pa da delavstvu in uradništvu možnost posejanja gledališča. Sicer pa naj bi se cena električnemu toku za kinematografe čimprej in običutno zvišala, da ne bodo kvarili mladih ljudi s svojimi ljubavnimi dramami!

Petnajstletnica žrtev Lunder — Adamič. Dne 20. septembra 1908 so bile v Ljubljani velike demonstracije proti nemštvu kot osveta, ker so teden dni prej nemei in nemčurji v Ptuj napadli zborovalce Ciril-Metodove družbe. Netakten in zgolj posledice nacionalnega šovinizma je bil ptujski napad, ki ga je uprizorila takratna fanatična nemška buržoazija. Prav nič drugega pa tudi niso bile ljubljanske demonstracije, v katere je potegnil prebivalstvo nasprotni v nacionalnih krivicah

opravičeni šovinizem. Oko za oko pravi sicer, toda veliko vprašanje je, kdo da oko za oko, kdo stoji v prvih vrstah, za čigave interese gre v boju oko za oko. Takratni militarizem je poglavlje proti demonstrantom vojaštvo, ki je streljalo med radovedneže ter ubilo delavca Lundra in dijaka Adamiča. Strelji vojaštva niso padli v gneči, ne na kraju, kjer bi bila demonstracija kaj ogrožala takozvano nemško posest, ampak popolnoma na nevtralnem prostoru, na Pogačarjevem trgu in sicer so padli strelji skozi prehod iz trga pred škofijo. Množica je bežala pred dirjajočimi konjeniki in poveljniki. Pred škofijo je v bedastem strahu da množica hoče naskočiti vojaštvo, ukazal streljati. Iz tega je jasno, da je kriv teh dveh umorov in mnogih ranjenj skrupulozni avstrijski militarizem na eni strani, na drugi strani pa tudi šovinistična agitacija, ki podi neoborožene množice brutalnosti oboroženega režima v naročje. Zgodovinski dogodek je bil tak. Vprašanje nastane tu, za kakšno svobodo je šlo pri teh demonstracijah? Da, za nacionalno svobodo, ki bi imela kulturno za splošnost nekaj pomena. Ni pa šlo pri tem za pravice naroda, za politične in socialne pravice naroda. Boj se je vršil takrat med nemško birokracijo in slovensko buržoazijo in za uveljavljanje nje same. Danes, po petnajstih letih pa prihaja zopet buržoazija in salvi smrti delavca in dijaka v propagandistične namene, in zopet ne za izvojevanje pravic narodu, ne za izboljšanje socialnega položaja tega naroda, ampak za okrepitev meščanskih strank, dasi je delovni narod danes zatiran in izkoriščen hujše, nego je bil kdaj prej. Žrtev delavca, kri dijaka služi tu — meščanski politiki, kakor je to bilo leta 1908.

Rajska valuta! »Glasnik Srea Jezusovega«, ki izhaja v Mariboru, je pričel brati levite krščanskim socialcem. Naravnost komično je, kaj vse zahteva urednik »Glasnika« od svojih čitateljev, pa tudi od — krščanskih socialistov. Protiversko se mu zdi, da delavec zahteva za pošteno delo pošteno plačilo, četudi v slabi jugoslovanski valuti. Ta urednik zahteva, naj delavec gara od zore do mraka, za svoje delo naj pa prejme plačilo v — rajski valuti... po smrti!! Ni napačen nauk to za kapitaliste. Uverjeni smo, da bomo še mi soglašali z njim, samo študirati ga bo treba. Š postiti in bičanjem ga bo počasi umela tudi brezverska butica. Urednika »Glasnika« bi prosili, naj gredo oni in njegovi klerikalni somišljeniki-kapitalisti z dobrim zgledom naprej! V Ljubljani naj na primer tovarnar Pollak prodaja čevlje in usnje za — rajsko valuto, Jugoslovanska knjigarna naj prodaja knjige, Jugoslovanska tiskarna tiska časopise in druge tiskovine, Gospodarska zveza prodaja moko, fižol, riž itd. vse za — rajsko valuto! Kako bomo potem lepo živeli od rajске valute! Še občina bo pričela pobirati naklade v rajski valuti! Stvar je zanimiva, zato smo prav radovedni, če bodo krščanski socialisti sedli na limanice — rajске valute!

Ali ste proti odpisu imetja ali ne? »Slovenec« odgovarja v četrtku na naš uvodnik, kjer se očita Slovenski ljudski stranki, da je proti odpisu imetja na vojne dobičke. »Slovenec« ne taji tega, pač pa psuje in pravi, da se je že preveč odpisalo, kakor bi mi ne vedeli kako in koliko se je odpisalo. Da, nekaj se je odpisalo, toda odpisalo se je tako, da so tisti, ki imajo majhne dohodke, plačali razmeroma največ.

Odpisuje se pa sukcesivno z izstradanjem delavcev, uradnikov, železničarjev, rudarjev in malih kmetov. Res ne razumemo, da imajo pri »Slovencu« tako naivne člankarje, da ne vidijo in ne vedo, da je to tudi odpisovanje imetja, ne imetja, ampak življenske sile in krvi delovnega naroda. Temu narodu se sme izsesavati mozeg, milijonarjem pa ne! Ali ni to čudna logika in še bolj čudna morala? Naj vas vzame vrag, če nimate drugega opravičila za svojo protinarodno politiko, ki koristi le verižnikom!

Narodni socialci so v svojem glasilu zopet enkrat debelo pribili, da so načelno za zasebno lastnino. S tem so povedali, da niso socialisti, ampak le purgativ za meščanske stranke. Sedaj najbolj učinkujejo v kombinaciji Zajednice. V članku se zavzemajo za agrarno reformo in pridejo do naslednjega zaključka: kmetje, roparski vitezi so vam oropali vašo zemljo nezakonito, vi pa zahtevajte svojo oropano zemljo zakonito nazaj. — To se pravi po domače: zahtevajte zemljo, ampak pošteno plačajte jo.

Žalostno Pokojninsko zavarovanje. Prejeli smo ta-le dopis iz Prevalj: V pokrajinski zavod za nameščence v Ljubljani plačuje ogromna množica privatnih nastavljenecv. Ker je današnja plača statutom zavoda primerno visoka, vplačujejo skoro vsi nameščenci po 90 Din mesečno z delodajalcem. Isto je vplačeval po nam došlih poročilih tudi paznik premogovnika na Lešah I. Doberšek. Dne 1. maja je vstopil v pokoj ter čakal od kod pridejo pokojnine. Prva je prišla običajna renta od bratovske skladišnice, koji je vplačeval 54 let in sicer 33 K 33 vin. Služil je neprenehoma čez polstoletja na istem mestu. Potem se je zgledil Pokrajinski pokojninski sklad ter naznanil, da ne dobi nobenih doklad od tam. Po 5 mesecih pa je prišel »Zavod za nameščence« ter mu naznanil, da dobi 28 Din 60 para mesečne doklade. Pri tem zavodu je vplačeval I. D. od časa njegove ustanovitve torej 14 let. Slišali smo, da izplačuje ta zavod tudi izredne podpore, a tu v tem slučaju ni priznal še nobenih. Vprašamo, če si more še človek po tako dolgem službovanju drugače zaslužiti svoj kruh? Sedaj smo izvedeli, da je I. D. vložil na domačo občino prošnjo za podporo. Želimo, da najde tam več sočutja kot pri naših socialnih zavodih!! — (Pokojninsko zavarovanje res nujno potrebuje revizije. Toda, kaj se hoče, ko pa na merodajnih mestih ni razumevanja za to. Pač se govori in piše o tem, toda do izvedbe — no, to je vprašanje, kdaj pride! Op. ur.)

Državna borza dela. Pri vseh »Državnih Borzah Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 16. septembra do 22. septembra 1923 dela 248 moških in 128 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 148 moških in 114 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 125. Promet od 1. januarja do 22. septembra 1923. izkazuje 36.329 strank in sicer 16.607 delodajalcev in 19.722 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo 10.958. Dela iščejo: Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: vrtnarji, staklarji, kovači, stavbeni in strojni ključavničarji, železostugarji, zlatar, mehaniki, elektromonterji, mizarji, kolarji, žagar, krojači, čevljarji, peki, knjigovezi, mesarji, prekajevalci, plačilni natahar, kuhar, zidarji, vodovod. inštalater, tesarji, tiskarski strojniki, strojniki, kurjači, trgov. sotrud., ekonom, ekonomski pomoč., delovodja špirituoiz. izdelkov, predelavci za izdelovanje drož, gradbeni risar, risar narod. ornamentike, poslovod. lesne stroke, kontorist-praktikant, trgov. potnik, skladiščnik, nadzorniki delavcev, solicator, pisarn. moči, sluga, hišniki, čuvaji, kontoristinje, vzgojiteljice, trgov. sotrudnice, restav. blagajničarka, natakarice, šivilje, gospodinja, delavke, perica, vajenci, vajeke itd. Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: hlapci, dekle, gospodinja, viničarji, ekonom, drvarji, rudarji, vrtnarji, kamnoseki, orodna kovača, podkovski kovači, železostugarji, stavbna ključavničarja, strojni ključavničarji, kleparji, ključavnič. za tehtnice, monterji, mizarji, kolarji, sodarji, žagarji, usnjar, sedlarji, krojači, šivilje, perice, čevljarji, knjigovez, mlinarji, peki, mesarji, natakarji, natakarice, hotel. sobarice, kuharja, slikarji, tesarji, tov. delavci, tov. delavke, strojniki, sluga, trgov. sotrudniki, sotrudnice, kontoristinje, pom. delavci, delavke, kočijaži, pisar. moči, vzgojiteljice, kuharice, služkinje, sobarice, vajenci, vajeke itd. Pri Državni Borzi Dela v Ptuj: ekonom, gozdar, lovec, hlapci, viničarji, rudar, rudar. nadpaznik, lončar, kovač, ključavničarji, mizarji, kolar, sedlar, krojači, čevljarji, klobučar, knjigovez, mlinar, pek, slašičar, mesar, laborant, zidar, tesar, strojniki, kurjači, šoferji, tov. delavci, sluga, vratar, trgov. sotrudnik, skladiščnik, dninarji, voznik, pis. moči, bolničar, frizerka, natakarice, sobarica, blagajničarka, strojepiska, pisar. moči, služkinje, vajenci, vajeke itd. Pri Državni Borzi Dela v Murski Soboti: kovači, trgov. pomočniki, kuharica. V delo se sprejmejo: Pri Državni Borzi De-

la v Ljubljani: kleparji, mizarji, žagarji za vodno žago, žagar za venec žago, žagarji-gateristi, krojači, čevljarji, čevljar delovodja, ščetar, klobučar, prekajevalci, sodavičar, natakar, pleskarji, potnik za kravate, otroška varuhinja, natakarica, služkinje, kuharice, vajenci itd. Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: hlapci, dekle, viničarji, majarji, drvarji, rudarji, vrtnarji, steklar, kovači za nože, sekire, lopate, cepine, motike, obratovodja kovaške obrti, podkovski kovači, kotlarji, kovobrusači, železostugarji, ključavničarji za tehtnice, mizarji, sodarji, kolarji, jermenarji, lakirarji vozov, čevljarji, mlinarji, poslovodja za mizarstvo, slikarji, dimnikarji, zidarji, strehokrovec, pis. moči, šivilje za perilo, vzgojiteljice, natakarice, vajenci, vajeke itd. Pri Državni Borzi Dela v Ptuj: pristavi za posestvo, viničarji, hlapci, rudarji, lončarji, kovači, kolarji, sodarji, pletarji, sedlarji, jermenarji, hišni hlapci, vajenci, vajeke, kmečke dekle, sobarica, služkinje itd. Pri Državni Borzi Dela v Murski Soboti: mizarji, kuharice itd.

Zadružna elektrarna na Vrhniki, r. z. z o. z. namerava pričeti z obratovanjem že 1. januarja 1924 ter bo dobivala elektriko iz hidroelektrične centrale v Žireh. To podjetje je osnovano na zadružni podlagi ter zasluži vso pozornost zlasti zaradi tega, ker je korist tembolj zagotovljena, čimveč zadružnikov bo štela za druga. Zadruga bo imela takoj na razpolago 150 konjskih sil, pozneje pa še več, ko se centrala v Žireh izpopolni. V današnjem gospodarstvu je elektrika neobhodno potrebna, zato je le v interesu splošnosti, če se krog zadružnikov razširi in s tem omogoči poceni svetljava in pogonska sila za obrt in industrijo. Pojasnila daje zadružna elektrarna na Vrhniki in oblastv. avtoriz. inženier A. Štebi v Ljubljani, palača Kreditne banke.

Odgovorni urednik Ignac Mihovec. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnik nasl.

Špecialna mehanična delavnica za popravilo pisalnih in računskih strojev. Najcenejše pisalne stroje dobite pri

Lud. Baraga, Ljubljana.

Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr. V zalogi prvovrstne barvne trakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščeni papir in vse druge v to stroko spadajoče potrebščine.

Stavbeno podjetje

Inž. Dukić in drug

Ljubljana

Bohorčičeva ulica št. 24.

Priporočamo:

Izdelovalnico okvirjev za slike

Kongresni trg št. 19.

A. BABKA

Ljubljana

Kartonažno tovarno ter knjigoveznico

Rimska cesta št. 13.

JOSIP JUG

pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove

Ljubljana,

Rimska cesta št. 16.

Specialni oddelek za sebo-, črkoslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.

Moste-Ljubljana,

Zaloška cesta št. 67.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najkulantnejše